

Europska komisija je u četvrtak predstavila novi paket pomoć za borbu protiv pandemije koronavirusa koji, između ostaloga, predviđa 100 milijardi eura za program potpore za skraćeno radno vrijeme, za koji će jamčiti sve zemlje članice.

Komisija je objavila tri nova prijedloga za ublažavanje ekonomskih i socijalnih posljedica pandemije koronavirusa. Prvi prijedlog odnosi se na program potpore za skraćeno radno vrijeme, za koji će jamčiti sve zemlje članice i koji će pomoći tvrtkama u najteže pogođenim zemljama da zadrže radnike, a radnicima da zadrže primanja.

Drugi prijedlog odnosi se na veću fleksibilnost u korištenju strukturnih fondova, što će zemljama članicama omogućiti da lakše preusmjere sredstva, koja su im već alocirana, tamo gdje su trenutno najpotrebnija.

Trećim prijedlogom namjerava se uspostaviti mehanizam za hitne potpore, koji će omogućiti da se sredstva iz proračuna EU-a izravno preusmjeravaju za rješavanje zdravstvene krize.

Prema riječima predsjednice Europske komisije Ursule von der Leyen, u borbi s pandemijom EU "mora koristiti sva sredstva koja su joj na raspolaganju". "Svaki euro dostupan u proračunu EU-a bit će usmjeren u rješavanje krize", izjavila je von der Leyen.

Instrument "Sure"

Prvi dio paketa odnosi se na novi instrument nazvan "Sure", što na engleskom znači sigurno i što je akronim od Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency (Potpora za ublažavanje opasnosti od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji).

Sure je instrument čija je svrha očuvanje radnih mjesta koja su ugrožena zbog pandemije koronavirusa. Riječ je o financijskoj potpori u obliku vrlo povoljnih zajmova EU-a zemljama članicama u visini od ukupno 100 milijardi eura. Ti zajmovi bi pomogli zemljama članicama da se bolje nose s izvanrednim povećanjem javnih troškova na očuvanju zaposlenosti.

Ti zajmovi bili bi namijenjeni za pokrivanje troškova koji su izravno vezani za nacionalne programe skraćenog radnog vremena ili s drugim mjerama koje su zemlje članice donijele primjerice za samozaposlene. To znači da je potrebno najprije donijeti program državnih potpore za skraćeno radno vrijeme na razini države članice i tek onda se može tražiti zajam za pokrivanje tih troškova. Prema podacima Komisije, sve zemlje članice imaju neki oblik programa za skraćeno radno vrijeme, koji su međusobno vrlo različiti.

Riječ je o instrumentu koji je sličan onome koje su koristile neke članice tijekom financijske krize iz 2008. godine, poput njemačkog programa Kurzarbeit. Prema tome modelu, država je plaćala dio radničkih plaća, što je omogućilo tvrtkama da zadrže radnike i smanje troškove za vrijeme krize. Nakon izbijanja pandemije koronavirusa, oko 470 tisuća njemačkih poduzeća zatražilo je državnu potporu u okviru takvog programa. U okviru toga programa, njemačka vlada pokriva dvije trećine plaće kojima poslodavci skrate radno vrijeme.

Sure treba omogućiti tvrtkama u poteškoćama da privremeno skrate radno vrijeme svojim radnicima, a država radnicima isplaćuje plaću za one sate koje ne rade. To vrijeme koje ne rade

radnici mogu iskoristiti za učenje novih vještina, koje će koristiti i njima i poslodavcu. Slično je rješenje i za samozaposlene osobe.

Ursula von der Leyen dodaje da je to lekcija naučena iz prethodne financijske krize kada su zemlje članice koje su imale takav instrument pomogle milijunima ljudi da zadrže posao i tvrtkama da prebrode krizu.

"To je ublažilo posljedice recesije, zadržalo ljude na poslu i omogućilo tvrtkama da se vrate na tržište s novom snagom", dodaje predsjednice Komisije.

Taj instrument bi trebao funkcionirati na sljedeći način: Komisija bi posudila novac na financijskim tržištima i dala državama članicama zajmove pod povoljnim uvjetima. Budući da EU ima vrlo dobar kreditni rejting, dobar dio zemalja članica mogao bi dobiti daleko povoljnije zajmove nego da same posuđuju na financijskim tržištima.

Veća fleksibilnost u korištenju strukturnih fondova

Komisija je već ranije donijela prvi paket mjera u sklopu sklopu Investicijske inicijative kao odgovor na koronavirus (CRII), a sada je ta inicijativa dopunjena (CRII+).

Prvi paket mjera u sklopu Investicijske inicijative kao odgovor na koronavirus bio je usmjeren na hitnu mobilizaciju strukturnih fondova kako bi se omogućio brz odgovor na krizu.

Prva Investicijska inicijativa kao odgovor na koronavirus sastojala se od tri glavna elementa: oko 8 milijardi eura izravne likvidnosti kako bi se ubrzalo do 37 milijardi eura europskih javnih ulaganja, fleksibilnosti u primjeni pravila EU-a o rashodima i proširenja pristupa Fondu solidarnosti EU-a.

Današnjim paketom te se mjere nadopunjuju iznimnom fleksibilnošću, kojom se omogućuje da se sva neiskorištena sredstva iz europskih strukturnih i investicijskih fondova mogu u potpunosti mobilizirati. Ta je fleksibilnost ostvarena mogućnostima transfera između tri fonda kohezijske politike (Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda i Kohezijskog fonda), transferima između različitih kategorija regija i fleksibilnošću u pogledu tematske koncentracije.

Postojat će i mogućnost stope sufinanciranja sredstvima EU-a u 100-postonom iznosu za programe kohezijske politike u obračunskoj godini 2020. – 2021., čime će se državama članicama omogućiti da u potpunosti iskoriste financiranje sredstvima EU-a za provedbu mjera povezanih s krizom. Paket CRII+ ujedno pojednostavljuje postupovne korake povezane s provedbom programa, korištenjem financijskih instrumenata i revizijom. Riječ je o dosad nezabilježenim mjerama koje su opravdane zbog izvanredne situacije u kontekstu pandemije koronavirusa.

Izravna pomoć zdravstvenim sustavima država članica

Treći prijedlog Komisije odnosi se na Instrument za hitnu potporu, izravnu pomoć zdravstvenim sustavima država članica EU-a u borbi protiv pandemije koronavirusa mjerama koje je najbolje provesti na razini EU-a.

Kao prvi korak, Komisija je sastavila početnu procjenu potreba te će u suradnji s državama članicama točnije procijeniti situaciju i odrediti prioritete.

Komisija je za financiranje tih mjera mobilizirala tri milijarde eura iz proračuna EU-a. Od tog će iznosa 2,7 milijardi eura ići kroz Instrument za hitnu potporu, a 300 milijuna eura kroz medicinski kapacitet sustava rescEU. Bit će mogući i dodatni doprinosi država članica te pojedinaca i zaklada pa čak i putem skupnog financiranja.

Komisija će moći u ime država članica izravno obaviti hitnu nabavu ili kupnju i distribuirati medicinsku opremu kao što su maske i specijalne maske, zatim financijski podupirati i koordinirati hitne potrebe kao što je prijevoz medicinske opreme i pacijenata u prekograničnim regijama te pomagati u gradnji terenskih bolnica.

Komisija će izravno provoditi javnu nabavu u ime država članica i usmjeriti pomoć tamo gdje je najpotrebnija.

Sve prijedloge trebaju odobriti zemlje članice i Europski parlament i Europska komisija očekuje da će se to uskoro dogoditi.

(Hina)

